

Uchwała Nr 456 /2013
Zarządu Powiatu Grodziskiego
z dnia .....²⁰.....listopada 2013r.

w sprawie przyjęcia projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Grodziskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku”

Na podstawie 26 ust. 1 oraz art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 05 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2013r. poz. 595 z późn. zm.) w związku z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2013r. poz. 1232) uchwała się co następuje:

§ 1

Przyjąć projekt „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Grodziskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku”, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2

Przekazać projekt w/w Programu do zaopiniowania Zarządowi Województwa Mazowieckiego.

§ 3

Wykonanie Uchwały powierza się Staroście Grodzkiemu.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Podpisy Członków Zarządu Powiatu Grodziskiego:

STAROSTA

Marek Wieźbicki

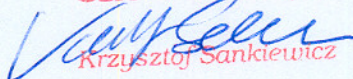
WICESTAROSTA

Sławomir Kamiński

Członek Zarządu

Zofia Owczarek

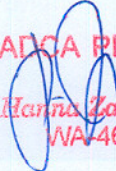
Członek Zarządu

Krzysztof Sankiewicz

Sprawdzono pod względem¹
formalno-prawnym

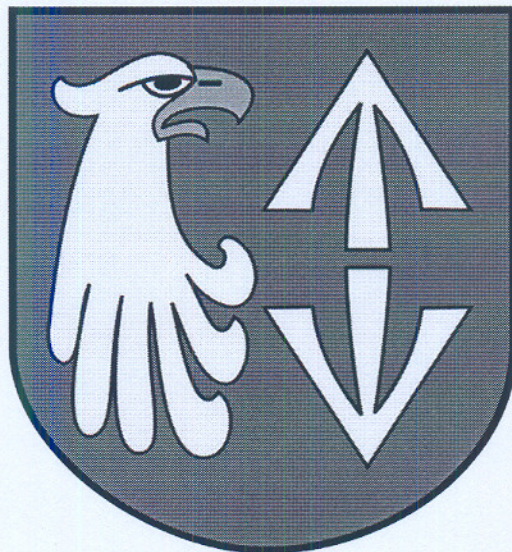
M. XI 2013r.
data

RADCA PRAWNY

Hanna Zorańska
WA-4692

ZARZĄD POWIATU GRODZISKIEGO

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU GRODZISKIEGO
NA LATA 2013 – 2016 Z PERSPEKTYWĄ DO 2020 ROKU**

Grodzisk Mazowiecki 2012/2013

Autorzy opracowania:

Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Gospodarki Wodnej
Starostwa Powiatowego w Grodzisku Mazowieckim

Konsultacje:

Dr Agnieszka Dalbiak

<u>Spis treści:</u>	2
STRESZCZENIE – SYNTEZA	3
1. WPROWADZENIE	
1.1 Podstawy prawne	6
1.2 Cele i zakres Programu	6-7
1.3 Funkcje Programu	7-8
1.4 Wytyczne do sporządzania gminnych planów ochrony środowiska	8
2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU GRODZISKIEGO WRAZ Z PODZIAŁEM ADMINISTRACYJNYM	8-16
2.1 PLANOWANE KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA GMIN POWIATU GRODZISKIEGO	16-19
3. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	19-21
4. CELE I PRIORYTETY PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRODZISKIEGO	21-27
4.1. Stała poprawa stanu środowiska.	
4.1.1. Poprawa jakości wód	23
4.1.2. Poprawa jakości powietrza atmosferycznego	23
4.1.3. Działania związane z ochroną powierzchni ziemi	24
4.1.4. Poprawa klimatu akustycznego	24
4.1.5. Zapewnienie ład przestrzennego	24
4.2. Wspieranie działań na rzecz zrównoważonego wykorzystania energii i zasobów naturalnych.	25
4.3. Wspieranie działań mających na celu ochronę przyrody	25-26
4.4. Poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców powiatu	26-27
4.5. Zwiększenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu oraz osób prowadzących działalność gospodarczą na jego terenie.	27
5. WDRAŻANIE CELÓW PROGRAMU	28-31
6. MONITORING REALIZACJI „PROGRAMU..”	31-33
7. ANALIZA ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRODZISKIEGO NA LATA 2013 – 2016 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020 NA ŚRODOWISKO	33-34
Załącznik 1 – Harmonogram Działań Proekologicznych	35
Załącznik 2 – Koszty	36

STRESZCZENIE.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, z późn. zm.), organ wykonawczy Powiatu sporządza, a Rada Powiatu uchwała powiatowy program ochrony środowiska. Celem programu jest realizacja polityki ekologicznej państwa, uchwalanej przez Sejm RP na 4 lata z perspektywą czteroletnią. Program ochrony środowiska podobnie jak Polityka ekologiczna, jest dokumentem oddziałującym na działania podejmowane przez podmioty prowadzące działalność, która oddziałuje na środowisko. Program ochrony środowiska ma stymulować owe podmioty do podejmowania określonych działań zmierzających w konsekwencji do poprawy stanu środowiska, niemniej jednak sam dokument nie nakłada na nikogo obowiązków ani nie nadaje uprawnień. Dokument ten dla powiatu określa kierunki lokalnej polityki ekologicznej. Program prezentuje opis, ocenę i problemy ochrony środowiska oraz zadania i cele do wykonania w okresie czterech lat z czteroletnią perspektywą czasową na kolejne lata. Zawiera listę działań, które mają być realizowane w latach 2013-2016 z perspektywą do 2020 r. Ponadto dokument ten określa priorytety, środki finansowe wraz ze źródłami finansowania niezbędne do poprawy środowiska przyrodniczego w powiecie grodziskim.

Program, po jego uchwaleniu, stanowić będzie podstawowy dokument Powiatu Grodziskiego w zakresie ochrony środowiska oraz punkt odniesienia do tworzenia gminnych programów ochrony środowiska. Osiągnięcie celu jakim jest poprawa elementów środowiska przyrodniczego w określonej perspektywie czasowej, wymagać będzie współpracy z gminami wchodzącymi w skład Powiatu Grodziskiego, instytucjami, organizacjami pozarządowymi, szkołami i innymi osobami zainteresowanymi. Przygotowany dokument aktualizuje dotychczasowe działania. Punktem wyjścia dla wykonania aktualizacji programu ochrony środowiska w Powiecie Grodziskim była zarówno ocena stanu poszczególnych elementów środowiska - dokonana na podstawie uzyskiwanych wyników monitoringu prowadzonego przez różne służby, a w szczególności przez Wojewódzką Inspekcję Ochrony Środowiska jak i sprawozdań z realizacji działań wyznaczonych przez politykę ekologiczną powiatu i wchodzących w jego skład gmin. W gminach wchodzących w skład powiatu rozpoznano główne problemy ekologiczne oraz określono działania, które należy podjąć w celu rozwiązania tych problemów. Gminy przedłożyły opracowania, w których wskazały działania możliwe do podjęcia.

Program *ochrony środowiska dla powiatu grodziskiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 roku* przygotowano siłami własnymi Starostwa Powiatowego w Grodzisku Mazowieckim, w trakcie tworzenia dokumentu współpracowano z właściwymi organami administracji publicznej, organizacjami pozarządowymi, oraz innymi organizacjami funkcjonującymi na terenie Powiatu Grodziskiego, których działania dotyczą ochrony środowiska.

W postępowaniu, którego przedmiotem było sporządzenie omawianego dokumentu zapewniono możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1235). Starosta Grodziski działając na podstawie art. 39 ust. 1 powyższej przywołanej ustawy podał do publicznej wiadomości informacje o przystąpieniu do opracowania *Programu ochrony środowiska dla powiatu grodziskiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 roku* informując jednocześnie, że projekt dokumentu został umieszczony na stronie urzędu obsługującego Starostę Grodziskiego. Ponadto każdy zainteresowany mógł zapoznać się z treścią projektu Programu i dokumentacją źródłową w Wydziale Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Gospodarki Wodnej Starostwa Powiatowego w Grodzisku Mazowieckim.

Nadrzędnym celem działań w zakresie ochrony środowiska na terenie powiatu grodziskiego, zgodnie z niniejszym *Programem...* jest: zrównoważony rozwój powiatu oraz stała poprawa warunków życia jego mieszkańców.

Cel ten zamierza się osiągnąć poprzez:

- wspieranie rozwoju gospodarczego, tworzenie nowych miejsc pracy i popieranie aktywności zawodowej mieszkańców powiatu. W sposób szczególny wspierane będzie lokowanie na terenie powiatu przedsięwzięć nie wpływających negatywnie na stan środowiska;
- wspieranie rozwoju infrastruktury zapewniającej właściwy standard życia mieszkańców powiatu (powiększanie sieci wodociągów i kanalizacji, w związku z nowymi przepisami wynikającymi z ustawy o zorganizowanie systemu usuwania odpadów, rozwijanie komunikacji zbiorowej, utrzymanie właściwego stanu dróg, rozbudowa sieci telefonicznej telefony i internetowej);

- zwiększanie aktywności obywatelskiej i podnoszenie stanu świadomości ekologicznej społeczeństwa poprzez wspieranie edukacji formalnej w tej dziedzinie oraz wspomaganie działalności organizacji proekologicznych;
- stałe ograniczanie emisji substancji szkodliwych i energii poprzez wzmacnianie nadzoru nad podmiotami wprowadzającymi zanieczyszczenia do środowiska, ściśle egzekwowanie decyzji administracyjnych, wspieranie przedsiębiorców w podejmowaniu działań proekologicznych;
- bierną i czynną ochronę zasobów środowiska przyrodniczego i krajobrazu, w tym tworzenie nowych obiektów chronionych oraz wzmacnianie nadzoru nad obszarami i obiektami chronionymi.

W programie wskazano cele główne. A są to:

1. Stała poprawa stanu środowiska i związanej z nim jakości życia mieszkańców powiatu poprzez kontynuowanie rozpoczętych na terenie powiatu działań związanych z ochroną środowiska oraz prowadzenie tych prac w zakresie ochrony środowiska, których nie udało się zrealizować w latach poprzednich.
2. Wspieranie działań na rzecz zrównoważonego wykorzystania energii i zasobów naturalnych.
3. Wzmacnianie nadzoru nad obszarami objętymi różnymi formami ochrony przyrody i terenami o dużych walorach przyrodniczych oraz wspieranie działań mających na celu ochronę przyrody (podejmowanych przez różne instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, osoby fizyczne i podmioty gospodarcze).
4. Poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem nadzoru nad transportem substancji niebezpiecznych przez teren powiatu, w ramach procedur postępowania na wypadek awarii i katastrof.
5. Zwiększanie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu oraz osób prowadzących działalność gospodarczą na jego terenie.

Powyższe cele główne realizowane będą, poprzez cele szczegółowe oraz zadania wdrażane w dwóch horyzontach czasowych:

- krótkookresowym (lata 2013 – 2016) oraz
- średnioterminowym (do roku 2020).

WPROWADZENIE

1.1 Podstawy prawne

Prawny obowiązek tworzenia powiatowych programów ochrony środowiska (powiatowej polityki ekologicznej) wprowadziła norma prawna zawarta w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, z późn. zm.). Norma ta, zawarta w art. 17.1 stanowi, że: „... organ wykonawczy (...) powiatu, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza (...) powiatowe programy ochrony środowiska ...”. Zakres tych dokumentów uszczegóławiają przepisy zawarte w art. 14 cytowanego aktu prawnego. Zgodnie z nim polityka ekologiczna powiatu powinna określać w szczególności:

- cele ekologiczne
- priorytety ekologiczne
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno – ekonomiczne i środki finansowe.

Zgodnie z brzmieniem art. 14. ust. 2 politykę ekologiczną (a co za tym idzie i *Program*) przyjmuje się na okres czterech lat z perspektywą obejmującą kolejne 4 lata.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami powiatowy program ochrony środowiska powinien zostać zaopiniowany przez organ wykonawczy województwa, na terenie którego znajduje się powiat.

Ustawodawca nakazał także organom wykonawczym powiatów składanie co 2 lata sprawozdań radom powiatów z realizacji programu.

1.2 Cele i zakres Programu

Głównym celem niniejszego dokumentu jest aktualizacja polityki ekologicznej powiatu grodziskiego. Dokonano jej w taki sposób, aby była ona zgodna z kierunkami polityki ekologicznej państwa, oraz nowym programem ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego. Tym niemniej, chociaż jest to tylko aktualizacja przyjętej w 2009 roku polityki ekologicznej powiatu, to niniejszy dokument opracowano w taki sposób, żeby stanowił zamkniętą całość. Dlatego też powtórzono w nim część informacji zawartych w *Programie...* z roku 2009, w szczególności dotyczących zagadnień ogólnych.

Podstawą *Programu ochrony środowiska dla powiatu grodziskiego...* jest konstytucyjna zasada zrównoważonego rozwoju, która oznacza w praktyce, że w procesach rozwoju społeczno – gospodarczego kryteria ochrony środowiska traktowane są równoważnie z kryteriami społecznymi i gospodarczymi. Innymi zasadami, do których odwołuje się *Program...* są zasady ogólne, leżące u podstaw polityki ochrony środowiska UE i Polski takie jak:

- zasada przezorności ,
- zasada prewencji,
- zasada „zanieczyszczający” płaci,
- zasada równego dostępu do środowiska postrzegana w kategoriach:
  - sprawiedliwości międzypokoleniowej,
  - sprawiedliwości międzyregionalnej i międzygrupowej,

- równoważenia szans między człowiekiem i przyrodą,
- zasada uspołecznienia
- zasada subsydiarności,
- zasada efektywności ekologicznej i ekonomicznej.

Zakres *Programu ochrony środowiska dla powiatu grodziskiego...* odnosi się do całokształtu zagadnień sozologicznych i ekologicznych występujących na obszarze powiatu. W szczególności zawiera on informacje na temat:

- priorytetowych działań na rzecz utrzymania środowiska przyrodniczego we właściwym stanie i przeciwdziałaniu jego degradacji, w podziale na przedsięwzięcia krótkoterminowe (których realizacja obejmuje lata 2013 – 2016) i długoterminowe (do roku 2020). Osiągnięcie poprawy elementów środowiska przyrodniczego w założonej perspektywie czasowej wymagać będzie współpracy z gminami, instytucjami;
- harmonogramu konkretnych zadań w zakresie: ograniczenia emisji, ochrony zasobów przyrodniczych, racjonalnego gospodarowania środowiskiem, prośrodowiskowej aktywizacji społeczeństwa i wzrostu świadomości ekologicznej z podziałem na:
  - zadania powiatu,
  - zadania innych organów administracji publicznej oraz instytucji, przedsiębiorstw i organizacji społecznych,
  - zalecenia dla gminnych programów ochrony środowiska,
  - uwarunkowania realizacyjne *Programu...*, jego wdrożenie i monitoring.

Program... dotyczy obszaru powiatu grodziskiego, tym niemniej bierze on pod uwagę różnego rodzaju powiązania, w tym ekologiczne z powiatami sąsiednimi.

Program... opracowany jest z uwzględnieniem ustrojowej pozycji samorządu powiatu i jego kompetencji wynikających z przepisów prawa ochrony środowiska, a więc ograniczonych własnych możliwości realizacyjnych i finansowych.

Program... przygotowany został z udziałem społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1235). Założenia do programu, materiały i wnioski przedstawiano na stronie urzędu. Zainteresowani mogli śledzić przebieg prac nad *Programem.....* stosowna dokumentacja znajduje się w Starostwie Powiatowym.

1.3 Funkcje Programu

Niniejszy „*Program ochrony środowiska...*” dla powiatu grodziskiego ma stać się podstawowym dokumentem opisującym szczegółowe działania na rzecz ochrony środowiska w powiecie.

W szczególności:

- jest gwarantem wdrażania zrównoważonego rozwoju powiatu,
- określa sposoby współpracy administracji publicznej wszystkich szczebli oraz instytucji i pozarządowych organizacji ekologicznych na rzecz ochrony środowiska w powiecie,
- ułatwia opiniowanie gminnych programów ochrony środowiska, wydawanie decyzji określających sposób i zakres korzystania ze środowiska,
- obiektywizuje wydawanie decyzji określających sposób i zakres korzystania ze środowiska,

- organizuje system informacji o stanie środowiska i działaniach zmierzających do jego poprawy.

Program... omawia szczegółowo zadania na lata 2013 – 2016. Taki horyzont czasowy przyjęto zgodnie z przepisami ustawy - Prawo ochrony środowiska.

1.4 Wytyczne dla gmin dotyczące sporządzania planów ochrony środowiska

Podstawowym obowiązkiem sporządzającego plan ochrony środowiska dla gminy jest określenie celów ekologicznych do uzyskania których gmina uchwalając plan zamierza dotrzeć. Koniecznym będzie także określenie priorytetów ekologicznych, gdyż determinują one wskazania planu na obszarze całej gminy. Realizacji priorytetów służyć będą działania, których lista jest częścią składową planu. Niezbędne jest też określenie poziomów celów długoterminowych jakich osiągnięcie możliwe będzie do uzyskania dzięki wdrożeniu planów ochrony środowiska w gminie i wynikać będzie z poziomu realizacji celów założonych w programie.

Schematem i niejako ramą konstrukcyjną planów ochrony środowiska dla gminy jest określenie rodzajów i harmonogramu wdrażania wszelkich działań proekologicznych ujętych w planie z wyszczególnieniem i rozbiciem na okresy realizacji.

Całość spinana będzie poprzez określenie zarówno mechanizmów prawno-ekonomicznych pozwalających osiągnąć założone cele jak i wskazanie zarówno kosztów uzyskania założonych poziomów jak i źródeł ich pozyskania.

Oparty na takich fundamentalnych założeniach plan będzie czytelny i łatwy do monitorowania co jest niezbędnym wymogiem kontroli realizacji i wprowadzania niezbędnych korekt pod wpływem różnego rozwoju sytuacji.

2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU GRODZISKIEGO WRAZ Z PODZIAŁEM ADMINISTRACYJNYM

Powiat Grodziski jest jednym z 42 powiatów województwa mazowieckiego. Dysponuje ogromnym potencjałem: gruntami pod inwestycje przemysłowe i mieszkaniowe, terenami atrakcyjnymi turystycznie i rekreacyjnie. Położony jest w odległości ok. 30 km na południowy zachód od Warszawy. Liczy ponad 80 tys. mieszkańców i ma powierzchnię 367 km kw.

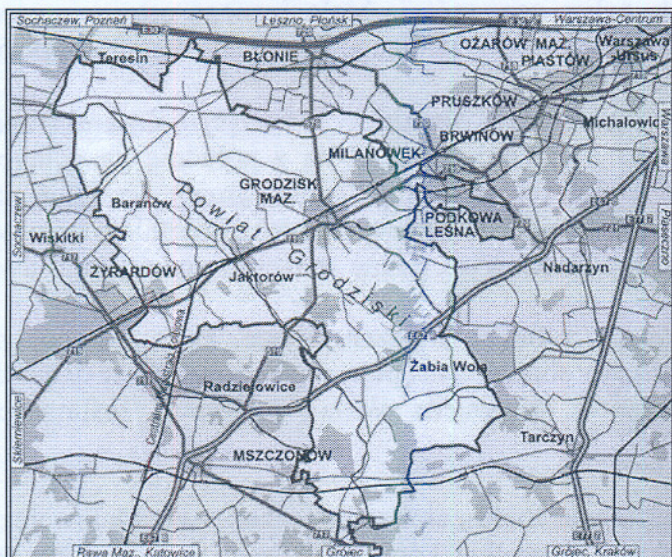
W jego skład wchodzi sześć gmin: Grodzisk Mazowiecki, Baranów, Jaktorów, Milanówek, Podkowa Leśna i Żabia Wola.

W skład powiatu wchodzi:

- gminy miejskie: Milanówek, Podkowa Leśna
- gminy miejsko-wiejskie: Grodzisk Mazowiecki
- gminy wiejskie: Baranów, Jaktorów, Żabia Wola

Trasa szybkiego ruchu Warszawa - Katowice przecina powiat na terenie gminy Żabia Wola, stąd łatwo można się dostać do Podkowy Leśnej, Milanówka i Grodziska Mazowieckiego. Trasa Warszawa-Łódź, stanowi oś komunikacyjną powiatu, przecina teren gmin Podkowa Leśna, Milanówek, Grodzisk Mazowiecki i Jaktorów.

Fragment mapy Województwa Mazowieckiego

Powiaty podejmując decyzje dotyczące ich rozwoju korzystają z dokumentów strategicznych. Strategia rozwoju powiatu pozwala na długoletnie planowanie działań w powiecie oraz ma wpływ na możliwości skutecznego zarządzania powiatem, jak również korzystania z funduszy unijnych.

Strategia, jako merytoryczne opracowanie diagnostyczno-planistyczne pozwala uporządkować i usystematyzować aktywność powiatu w perspektywie 10 lat. Strategia Rozwoju Powiatu Grodziskiego składa się z dwóch części. Pierwsza ma charakter analityczno-diagnostyczny – „Profil Społeczno-Gospodarczy Powiatu”, druga planistyczno-projekcyjny – „Strategia Rozwoju” sensu stricto.

W ramach pierwszej części zgromadzono i usystematyzowano informacje tworzące wieloaspektowy obraz społeczno-gospodarczy Powiatu. Rozdziały poświęcono ogólnej charakterystyce Powiatu, analizie demograficznej, społecznej oraz ekonomiczno-gospodarczej. W poszczególnych rozdziałach znalazły się szczegółowe informacje na temat struktury ludności, ruchów demograficznych, rynku pracy, przedsiębiorczości, edukacji, ochrony zdrowia, kultury, służb publicznych, infrastruktury technicznej, ochrony środowiska. Powyższe dane posłużyły do zobrazowania pewnych trendów rozwojowych, dynamiki przemian społeczno-gospodarczych, określenia potencjału, wskazania zagrożeń i szans.

W części drugiej Strategii znalazło się wskazanie wizji i misji Powiatu. Określenie celów strategicznych, operacyjnych oraz konkretnych projektów ze wskazaniem terminu realizacji oraz źródeł finansowania. Ostatni element części planistycznej stanowi przedstawienie mierników i wskaźników monitoringu realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Grodziskiego.

Największym priorytetem inwestycyjnym dla władz miasta i gminy Grodzisk Mazowiecki jest rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej. Co roku ok. 30 % budżetu gminy przeznaczane jest na sukcesywne uzbrajanie terenów, budowę i modernizację dróg oraz rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Obecnie już 86 % mieszkańców gminy korzysta z sieci wodociągowej, a prawie 60 % z sieci kanalizacyjnej. W grudniu 2009 roku zakończyła się inwestycja, dofinansowana z unijnego Funduszu Spójności kwotą ok. 12 mln zł.

W efekcie wszystkie miejscowości w południowej części gminy zostały podłączone do wodociągu i kanalizacji. Modernizacja oczyszczalni polegała na wybudowaniu nowych

obiektów oraz modernizacji istniejących, celem zapewnienia biologicznego usuwania azotu i fosforu oraz uzyskania efektu oczyszczania ścieków zgodnego z wymaganiami przepisów polskich i Unii Europejskiej.

Teren Gminy Grodzisk Mazowiecki jest generalnie równinny, przecięty dolinami trzech niedużych rzek: Rokitnicy, Rokicianki i Mrownej, które płyną z południa na północ - zgodnie z nachyleniem powierzchni. Najwyżej położony punkt gminy znajduje się w okolicach wsi Marynin (143,8 m n.p.m.), a najniższy w korycie rzeki Rokitnicy, koło wsi Żuków (88,6 m n.p.m.). Pod względem krajobrazowym gminę możemy podzielić na dwie części.

Część północna użytkowana jest głównie rolniczo i przemysłowo. Brak jest na tym obszarze większych skupisk leśnych, ale za to obficie występują stawy powstałe w dawnych wyrobiskach glinianych (Natolin, Chrzanów, Kraśnicza Wola) z typową roślinnością szuwarową.

Południowa część gminy to tereny idealne pod budownictwo mieszkaniowe. Malowniczy, typowo mazowiecki krajobraz, urozmaicają niewielkie kompleksy leśne w okolicach wsi Mościska, Marynin i Książenice. Są to głównie lasy mieszane sosnowo-dębowe.

Kilka dobrze zachowanych **starych parków** z bogatym drzewostanem i pomnikowymi okazami drzew możemy znaleźć zarówno na terenie miasta (Park Skarbków oraz park otaczający willę "Kaprys") jak i we wsiach: Chlebnia, Kłudzienko, Kozery, Kraśnicza Wola, Książenice, Stare Kłudno.

Ilość pomników przyrody i ich różnorodność w gminie Grodzisk Mazowiecki jest większa niż w pozostałych gminach Mazowsza. Należy do nich m.in. najwyższe drzewo gminy znajdujące się w parku zabytkowym we wsi Chlebnia - wiąz szypułkowy o wysokości 35 m i obwodzie pnia 3,9 m. Za pomnik przyrody uznane zostało również najgrubsze drzewo gminy - wierzba biała o obwodzie pnia 6,5 m i wysokości 28 m rosnąca w parku zabytkowym we wsi Kozery.

Zaledwie 18 km na północ od Grodziska Mazowieckiego znajduje się **Kampinoski Park Narodowy** - jedyny tak duży kompleks leśny położony w bezpośrednim sąsiedztwie stolicy. Natomiast na terenie gminy dużą wartość, jako ostoja rzadkich gatunków flory i fauny, mają stawy we wsi Kraśnicza Wola, a także doliny rzek.

1506 ha południowej części gminy wchodzi w skład **Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu**. Można tu często spotkać sarny, dziki, kuny i zające, a także różne gatunki ptaków drapieżnych (jastrzębie, sokoły, krogulce i sowy) oraz ptaków wodnych (żurawie, łabędzie i perkozy). Obecnie trwają starania, aby w celu lepszej ochrony tego wyjątkowego rejonu, na terenie powiatu grodziskiego utworzyć Park Krajobrazowy "Ziemia Chełmońskiego".

Ludność

Ogólna liczba ludności gminy wynosi 41 299, w tym:

- mieszkańcy miasta – 28 689
  - mieszkańcy terenów wiejskich - 12 610
- Gęstość zaludnienia – 386 osób/km².

Gmina Baranów została utworzona z dniem 01 grudnia 1972 r. Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie Nr XX/93/72 z dnia 01 grudnia 1972r. na podstawie art. 101 ust. 1 ustawy z dnia 25 stycznia 1958 r. (Dz. U. Nr 49, z 1972 roku pozycja 314). Gmina Baranów położona jest w zachodniej części województwa Mazowieckiego, w powiecie Grodzisk Mazowiecki. Graniczy z gminami: Wiskitki, Jaktorów, Grodzisk Mazowiecki, Błonie, Teresin. Gmina ma charakter rolniczy. Gmina tradycyjnie była i jest gminą typowo rolniczą. Dochód z rolnictwa stanowi jedno z podstawowych źródeł utrzymania, mieszkańcy podejmują działalność gospodarczą innego rodzaju na niewielką skalę. W okresie od 1997 do 2000 roku obserwuje się znaczny wzrost zainteresowania budownictwem mieszkaniowym. W przeciągu tych lat Rada Gminy zatwierdziła 5 zmian planu zagospodarowania, a kilka nowych zmian jest w toku opracowywania, polegających na wprowadzeniu nowych terenów zabudowy mieszkaniowej, głównie w miejscowościach Boża Wola, Kaski, Baranów, Stanisławów. Zurbanizowanie niesie za sobą konieczność rozwoju infrastruktury społecznej i technicznej. Tereny preferowane dla rozwoju inwestycji zlokalizowane są przede wszystkim wzdłuż drogi relacji Wiskitki – Błonie w okolicy miejscowości Pułapina Nowa i Stara oraz Ceglów, a także w bliskości autostrady A2 w rejonie miejscowości Holendry Baranowskie i wzdłuż drogi relacji Baranów – Jaktorów. Brak uciążliwych zakładów przemysłowych, a w związku z tym niewielkie zanieczyszczenie środowiska oraz bliskość wielkiej aglomeracji warszawskiej i dogodne połączenia z komunikacyjne stwarzają warunki do przekształcania się gminy w bazę noclegowo – rekreacyjną dla mieszkańców okolicznych miast. Wskazane byłoby na tym terenie większe zainwestowanie w urządzenia związane z rozwojem turystyki rekreacji oraz w sieci infrastruktury technicznej. Siłą gminy jest stosunkowo duży procent ludności w wieku produkcyjnym i dodatni przyrost naturalny. Gmina posiada wysoki udział areałów gruntowych rolnych wysokiej bonitacji, co sprzyja produkcji rolnej na dużą skalę. Bliski rynek zbytu produktów rolniczych daje szansę na racjonalne wykorzystanie gruntów rolnych. Dobrze zachowane środowisko przyrodnicze, walory krajobrazowe, czystość powietrza przyciągają ludność z okolicznych miast, a szczególnie z aglomeracji warszawskiej do osiedlania się na terenie gminy, a również turystów do odpoczynku na łonie natury. Sprzyjają temu dogodne połączenia komunikacyjne. Szansę rozwoju gminy stanowi samo położenie w pobliżu wielkiej aglomeracji Warszawskiej oraz dogodna komunikacja z Warszawą i okolicznymi miastami. Gmina stwarza możliwość rozwoju dla różnych form działalności gospodarczej, coraz więcej terenów jest uzbrojonych w sieci infrastruktury technicznej. Gmina posiada możliwość sięgania po finanse z Funduszu Pracy, Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Ekofunduszu itp. Stworzenie programu rozwoju wsi i dostosowania rolnictwa do potrzeb gospodarki rynkowej, szkolenie rolników i ograniczenie tworzenia małaoparowców gospodarstw rolnych jest dużą szansą dla podniesienia poziomu rolnictwa i stworzenia z niego opłacalnej dziedziny gospodarki na tym terenie. Gmina posiada „Strategię Rozwoju”. Za cel nadrzędny rozwoju gminy uznano: zrównoważony rozwój rolnictwa, budownictwa mieszkaniowego, usług i działalności produkcyjno-gospodarczej.

Gmina Jaktorów jest gminą wiejską położoną w województwie mazowieckim w powiecie grodziskim. Graniczy z gminą Radziejowice, z miastem Żyrardów, gminą Wiskitki, z gminą Baranów i z gminą Grodzisk Mazowiecki.

Powierzchnia gminy wynosi 5 524 ha, w tym użytki rolne - 4 290 ha (co stanowi 78%), lasy i grunty leśne - 485 ha (7%) oraz pozostałe grunty - 749 ha (15%). Obszar ten zamieszkuje ok. 10 000 osób w 17 wsiach, podzielonych na 14 sołectw: Bieganów, Budy-Grzybek, Budy Michałowskie, Stare Budy A, Stare Budy B, Budy Zosine, Chyliczki, Grądy, Henryszew, Jaktorów A, Jaktorów B, Jaktorów - Kolonia Międzyborów, Sade Budy. Przez teren gminy przechodzi droga wojewódzka nr 719 oraz linia kolejowa relacji Skierniewice -

Warszawa i linia kolejowa CMK. Gmina Jaktorów leży w obrębie południowo-wschodniej części mezoregionu Równiny Łowicko-Błońskiej. Warunki naturalne terenu gminy Jaktorów, tj. rzeźba terenu, jakość gleb, zasoby wód powierzchniowych i gruntowych, pokrycie terenu i klimat, należy ocenić jako korzystne dla osadnictwa i działalności gospodarczej. Gmina Jaktorów leży w obrębie zlewni IV rzędu dwóch niewielkich rzek: Tuczej i Wierzbianki. Tereny gminy Jaktorów znajdują się na byłym kompleksie rozległej Puszczy Jaktorowskiej, będącej częścią dóbr królewskich, rozciągających się między Mszczonowem, Radziejowicami, Kukłówką, Grodziskiem Mazowieckim, Wiskitkami, Błoniem, Szymanowem, Sochaczewem. Walory krajobrazowe gminy podnosi teren Wydm Międzyborowskich i malownicza dolina rzeki Tuczej. Doliny rzeczne przecinające gminę mają znaczenie ponad lokalne. Wraz z przyległymi kompleksami leśnymi tworzą one korytarze powiązań ekologicznych o znaczeniu regionalnym. Gmina nie posiada własnych, uciążliwych źródeł emisji przemysłowych, jednak narażona jest na przenoszone zachodnimi i wschodnimi wiatrami zanieczyszczenia emitowane przez zakłady przemysłowe znajdujące się na terenie Żyrardowa i Grodziska Mazowieckiego. Starając się ten stan zachować i nie dopuścić do zwiększania zanieczyszczenia, gmina od wielu lat prowadzi działania proekologiczne. Do roku 1996 wybudowano sieć gazową, która obejmuje swym zasięgiem dwa największe tereny zabudowy zwartej Jaktorów i Międzyborów. W roku 1997 przystąpiono do budowy sieci wodociągowej, a od 2007 roku budowana jest sieć kanalizacyjna. Położenie gminy na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych, pomiędzy Żyrardowem a Grodziskiem Mazowieckim, w zasadzie w zasięgu aglomeracji warszawskiej, przesądza o strukturze zatrudnienia mieszkańców, warunkuje poziom i styl życia wielu rodzin, ma decydujący wpływ na kierunek rozwoju całej gminy. Bliskość miast aglomeracji warszawskiej to jednocześnie ważny, a raczej decydujący atut gminy: z centrum gminy do centrum Warszawy jest zaledwie 45 km! Następnym atutem to duże zasoby wolnych terenów pod zabudowę, znacznie tańszych niż w aglomeracji warszawskiej. Średnia cena gruntów przemysłowych i pod budownictwo mieszkaniowe kształtuje się w granicach 70 do 100 PLN za 1 m². W bliskim sąsiedztwie autostrady A-2 znajduje się kilkusethektarowy kompleks możliwy w perspektywie do wykorzystania inwestycyjnego, sportowo-rekreacyjnego, pod zabudowę osiedlową, albo wszystkie te funkcje może spełniać łącznie. Środkiem gminy biegnie droga krajowa Nr 719 oraz trasa kolejowa z Warszawy (historyczny szlak Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej) a także Centralna Magistrala Kolejowa. Przedstawione możliwości sprawiają, że Gmina Jaktorów jawi się jako atrakcyjny, zielony teren zarówno dla zamieszkania jak i rozwoju przedsiębiorczości. Przedstawione wcześniej atuty: położenie geograficzne, dogodność połączeń komunikacyjnych, możliwości pozyskania terenów sprawiają, iż Gmina Jaktorów jest atrakcyjna dla wszelkiego rodzaju działalności gospodarczej. Władze gminy oraz Rada Gminy zorientowane są na rozwój gospodarczy gminy, co gwarantuje sprzyjający klimat dla potencjalnych inwestorów, zarówno krajowych jak i zagranicznych. Gmina posiada Program Ochrony Środowiska na lata 2007-2010 z perspektywą na lata 2011-2013.

Gmina miejska Milanówek Dzieje współczesnego Milanówka rozpoczęły się w 1899 r., kiedy właściciel majątku Milanówek, Michał Lasocki, utworzył spółkę, która dokonała podziału folwarku milanowskiego na działki i rozpoczęła pozyskiwanie osadników, głównie wśród mieszkańców Warszawy. Z dniem **1 stycznia 1951 roku** weszło w życie Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 listopada 1950 roku nadające gminie Milanówek prawa miejskie. Milanówek jako jedno z niewielu miast może pochwalić się licznymi pomnikami przyrody. Na powierzchni 1352 ha, jaką zajmuje miasto, jest aż 267 pomników przyrody, a wśród nich są 3 głazy narzutowe, 1 zegar słoneczny, stanowiący kolekcję 13 sztuk głazów narzutowych, 251 drzew: 130 dębów szypułkowych, 14 lip

drobnolistnych, 3 sosny zwyczajne, 3 topole białe, 3 dęby czerwone, 1 klon jawor, 1 modrzew europejski, 1 tulipanowiec, 1 morwa, 1 topola włoska, 2 grusze polne, 3 wierzby: biała, krucha i płacząca, 4 aleje drzew pomnikowych, w skład których wchodzi : 29 lip drobnolistnych, 36 klonów pospolitych, 14 kasztanowców zwyczajnych, 9 dębów szypułkowych „Fastigiata”. Cenne drzewa skoncentrowane są przede wszystkim w centrum miasta w obrębie tzw. strefy ochrony konserwatorskiej, czyli najstarszej części miasta, gdzie znajduje się wiele obiektów zabytkowych pamiętających czasy powstałego przed 100 laty letniska. Razem z zabytkowymi budynkami starodrzew decyduje o dzisiejszych walorach Milanówka, jako miasta atrakcyjnego do zamieszkania. Drzewa pomniki przyrody otoczone są troskliwą opieką władz miejskich. Co kilka lat poddaje się je zabiegom pielęgnacyjnym, tak aby w jak najlepszej kondycji zdrowotnej mogły być przekazane w spuściznie przyszłym pokoleniom. Znamienne jest to, że drzew pomnikowych w Milanówku przybywa i jest kolejna grupa "kandydatów" czekających na wciągnięcie na listę pomników przyrody. Władze miasta cieszy to, że właściciele nieruchomości, w pobliżu których usytuowane są drzewa szczególnie wartościowe, chętnie aprobują podjęcie kroków mających na celu uznanie tych drzew za pomniki przyrody. A należy zaznaczyć, że drzewa pomniki przyrody powodują ograniczenie w korzystaniu z nieruchomości, ponieważ posiadają strefę ochronną – w promieniu 15 m od pnia drzewa, gdzie zabronione jest wznoszenie jakichkolwiek obiektów budowlanych oraz prowadzenie prac ziemnych. Starodrzew na terenie Milanówka dodatkowo chroniony jest poprzez wprowadzone zespołowe formy ochrony przyrody: Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy utworzony uchwałą Rady Miasta Milanówka w 1992 r. i Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu ustanowiony przez Wojewodę Warszawskiego w 1997 r. Na VI Sesji RMM w dniu 30 marca 2007 r., na mocy uchwały nr 46/VI/07 Radni przyjęli „Gminny program ochrony jerzyka i innych ptaków chronionych związanych z budynkami wielorodzinnymi w Milanówku”, który ma na celu wskazanie mieszkańcom i zarządom budynków wielorodzinnych, jak właściwie postępować odnośnie gatunków ptaków chronionych w naszym mieście. Gmina posiada Program Ochrony Środowiska na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku.

Gmina Podkowa Leśna – dawna gmina wiejska o charakterze miejskim w woj. warszawskim (dzisiejsze woj. mazowieckie), której siedzibą była w latach 1948-1954, miejscowość Podkowa Leśna. Za początek miasta Podkowa Leśna uznaje się rok 1925. Gmina została utworzona w dniu 1 lipca 1948 roku w woj. warszawskim, w powiecie grodziskim, z części obszaru gmin Helenów (gromady Podkowa Leśna i Letnisko Młochówek) i Młochów. **Podkowa Leśna - jest Miastem – Ogrodem** położonym 25 km na pd-zach od Warszawy na Równinie Łowicko – Błońskiej, na terenie Lasów Młochowskich, z których do dziś przetrwała tylko część położona na północ od Młochowa, między Nadarzynem i Podkową. Lasy otaczają miasto z trzech stron: od wschodu, południa i zachodu. Pomimo, iż Podkowa Leśna leży blisko aglomeracji warszawskiej, w lasach zachowały się skupiska starodrzewu oraz wiele gatunków zwierząt i roślin. Podkowa Leśna jest atrakcyjnym celem kilkugodzinnych lub całodniowych wycieczek za miast dla spragnionych świeżego powietrza, dla miłośników przyrody, a także dla osób zainteresowanych przeszłością. W naturalnym, leśnym otoczeniu powstało tu w latach dwudziestych unikalne osiedle, które od początku swego istnienia ściągą wiele znanych postaci z życia kulturalnego, naukowego i politycznego. Architektura Podkowy Leśnej daje niepowtarzalną okazję poznania stylów i mód w przedwojennym, ale także i we współczesnym budownictwie domów jednorodzinnych i większych obiektów, takich jak kościół pod wezwaniem Św. Krzysztofa, budynek stacji kolejki WKD Podkowa Leśna Główna i dawny Klub Sportowy (kasyno) w parku. W zachowanych wnętrzach domu

Iwaskiewiczów w Stawisku odbywają się koncerty, wykłady, wystawy. Walory naturalne tego terenu, czyste, świeże powietrze i osłona przed południowo – wschodnimi wiatrami – już ponad 80 lat temu przesądziły o lokalizacji pierwszego w Polsce miasta – ogrodu. W poszyciu leśnym spotyka się jagody i wiele gatunków rzadkich kwiatów leśnych. Żyją tu lisy, zające, kuny leśne i wiele ptaków, wśród nich także synogarlice, gołębie grzywacze, a na obrzeżach kuropatwy i bażanty.

Chronione Obiekty Przyrodnicze

Parów Sójek

Jest to rezerwat przyrody znajdujący się w zachodniej części miasta. Obejmuje powierzchnię 3,84 ha. Zajmuje resztki naturalnych lasów grądowych i łągowych w otoczeniu zabudowy miejskiej. Rosną tu liczące 130 lat dęby szypułkowe, a oprócz nich lipy, graby, jesiony i wiąz. W runie spotkać można kopytnik, ćmę miodunkę, czyściec leśny, niecierpek i chmiel. Żyje tu wiele gatunków ptaków, wśród nich sójki, od których pochodzi nazwa rezerwatu.

Rezerwat Im. Bolesława Hryniewieckiego

Obejmuje powierzchnię 24,7 ha. Rezerwat ten jest otwarty dla turystów. Położony jest na zachodnim skraju uroczyska leśnego "Zaborów". Obejmuje jeden z najstarszych drzewostanów dębowo – sosnowych na Mazowszu. Rosnące w nim drzewa liczą sobie 160 – 170 lat. Mieszkają tu lisy, sarny, zające, nietoperze, wiewiórki, krety, gniazdują sójki, kukułki, dzięcioły, drozdy i dudki. W runie występują gatunki charakterystyczne dla świetlistej dąbrowy – pięciornik biały, miodunka wąskolistna, janowiec barwierski i konwalia majowa.

Rezerwat "Zaborów" Im. Witolda Tyrakowskiego

Rezerwat ten obejmuje powierzchnię 10,26 ha. Jest zamknięty dla ruchu turystycznego. Graniczy z zabudową miasta od strony wschodniej. Chroni las grądowy z miejscami gniazdowania 26 gatunków ptaków, w tym tak rzadkich jak dzięcioł pstry średni, dzięcioł czarny, dudek, muchołówka mała i gróbodźb. Prócz nich żyją także: dzięcioł zielony, dzięcioł pstry duży, krętogłów, pełzacz leśny, kowalik, sikora modra, sikora czarnogłowa, sikora bogatka. 18 gatunków ptaków gniazduje w dziuplach w licznych tu starych dębach, lipach i grabach.

Park Miejski

Leży między przystankami Podkowa Leśna Główna i Podkowa Leśna Zachodnia. Obejmuje 14 ha. Lasu sosnowo – dębowego rosnącego na wydmach. Można tu spotkać wiewiórki, jeże, czasem zająca, a w maju usłyszeć słowika. Znakomity teren spacerowy; zimą atrakcyjny dla narciarzy na biegówkach.

Aleja Lipowa

Dawna droga gruntowa, obecnie ulica Lipowa z trzema rzędami lip i szerokim pasem ziemnej drogi dla pieszych i rowerzystów. Ma długość około 400 metrów, ciągnie się od ulicy Jana Pawła II do rozwidlenia przy pomniku żołnierzy AK.

Ogród Przy Kościele Pod Wezwaniem Świętego Krzysztofa

Początkowo projektowany jako „zielony kościół”, stanowiąc przedłużenie kościoła murowanego, nawiązujący do symboliki i tradycji religijnej. Zrealizowany tylko częściowo. Wokół kościoła i przed nim, na ulicy Jana Pawła II zespół gładów narzutowych. W sąsiedztwie, na terenie Ogrodu Matki i Dziecka, zabytkowa lipa.

Park w Stawisku

Zajmuje obszar 18 ha. W zachodniej części Podkowy Leśnej, wokół domu zbudowanego przez Stanisława Lilpopa dla córki Anny i jej męża Jarosława Iwaszkiewicza. Pierwotnie zajmował on teren 35 ha. Północna część parku została odcięta w latach 60. szosą Warszawa – Skierniewice i wkrótce zmieniła właściciela. Na lekko pofalowanym terenie rosną zespoły ponad stuletniego drzewostanu z pojedynczymi dębami szypułkowymi, których wiek sięga 200 i więcej lat. Z dziewięciu starych sosen, nazwanych przez Iwaszkiewicza Muzami i często przywoływanych w jego twórczości, zachowało się pięć.

Podkowa Leśna posiada Program Ochrony Środowiska na lata 2011-2014 roku z perspektywą do roku 2018.

Gmina Żabia Wola gmina wiejska położona jest w południowo – zachodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie grodziskim. Od północy graniczy z gminą Grodziski Mazowiecki (powiat grodziski) oraz gminą Nadarzyn (powiat Pruszkowski); od zachodu z gminą Radziejowice (powiat żyrardowski), od południowo – zachodniej strony z gminą Mszczonów (powiat żyrardowski) od południowo – wschodniej strony z gminami Tarczyn i Pniewy (powiat grójecki). Wg podziału Kondrackiego obszar gminy położony jest na pograniczu dwóch makroregionów: niziny środkowo-mazowieckiej (318.7) i wzniesień południowo-mazowieckich (318.8) w obrębie mezoregionów: Równiny Łowicko – Błońskiej (318.72) i Wysoczyzny Rawskiej (318.83). Gmina Żabia Wola jest położona w obrębie mezoregionu Wysoczyzny Rawskiej – jej północnej części zwanej Wysoczyzną Mazowiecką. Rzeźba powierzchni terenu jest stosunkowo urozmaicona. Na obszarze gminy dominują grunty korzystne dla posadowienia budynków. Grunty nie nadające się do bezpośredniego posadowienia budynków występują głównie w dnach dolin rzecznych i obniżeniach bezodpływowych. Na niewielkich obszarach występują złoża kopalin pospolitych (Bartoszkówka), które są eksploatowane powierzchniowo. Gmina charakteryzuje się niezbyt korzystnymi warunkami dla produkcji rolnej. Na większości obszarów występują gleby niskich klas bonitacyjnych (V i VI klasa). Około 1/5 gminy zajmują lasy i grunty leśne. Część kompleksów leśnych znajduje się pod ochroną. Doliny rzeczne z przyległymi lasami tworzą korytarze ekologiczne o znaczeniu ponadlokalnym i nie powinny być przegradzane i zabudowywane. Warunki naturalne terenu – ukształtowanie terenu, szata roślinna, zasoby wód powierzchniowych i gruntowych należy ocenić jako korzystne dla osadnictwa i działalności gospodarczej.

Na terenie gminy wstępują dwa rezerваты przyrody: Skulskie Lasy oraz Skulskie Dęby.

Na terenie Gminy Żabia Wola znajduje się 51 pomników przyrody są to drzewa. W stosunku do pomników przyrody zabrania się:

1. niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu
2. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu
3. uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby
4. wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości
5. zaśmiecania obiektu i terenów wokół niego
6. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystywanie użytków rolnych i leśnych

Wokół pomników przyrody ustala się otulinę ochronną o promieniu 15m.
Gmina posiada Program Ochrony Środowiska na lata 2011 – 2014 z perspektywą do roku 2018.

2. 1 Planowane kierunki działań w zakresie ochrony środowiska gmin powiatu grodziskiego

Nie wszystkie gminy powiatu grodziskiego posiadają przyjęte przez władze samorządowe strategie rozwoju. Dlatego też zarówno w planowaniu kierunków rozwoju jak i zadań z zakresu ochrony środowiska, Starostwo Powiatu Grodziskiego musiało korzystać z materiałów własnych oraz istniejących zamierzeń gmin. Przed opracowaniem *Programu ...* Starostwo Powiatowe w Grodzisku Mazowieckim zwróciło się do burmistrzów miast oraz wójtów gmin o przekazanie informacji odnośnie planowanych inwestycji na lata 2013 – 2016 na obszarach przez nich zarządzanych. Jednocześnie wykorzystano dokumentację dotyczącą działań dotyczących poprawy stanu środowiska. Poniżej prezentowane informacje powstały z wykorzystaniem informacji otrzymanych od gmin.

Grodzisk Mazowiecki

W swoim opracowaniu wskazał na następujące cele:

W zakresie zieleni w terenach otwartych – stworzenie ciągu spacerowego w mieście z dostępem do terenów otwartych poprzez połączenie parku Skarbków ze stawami Goliana i stawami Walczewskiego, utworzenie ścieżek przyrodniczych, wprowadzenie nowych gatunków do zadrzewień na terenach otwartych zgodnie z naturalnym siedliskiem, stworzenie ewidencji drzewostanu o wymiarach pomnika przyrody lub innych szczególnych cechach.

W zakresie zwiększania powierzchni obszarów chronionych – objęcie ochroną kompleksu zwanego „Rozłogi” we wsi Kraśnicza Wola, określenie potencjalnych dalszych obszarów predysponowanych do objęcia ochroną prawną,

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej i ochrony wód przed zanieczyszczeniem – Monitorowanie jakości zrzucanych ścieków oraz systemu kanalizacyjno-wodociągowego, budowa systemu kanalizacji sanitarnej,

W zakresie ochrony wód powierzchniowych - poprzez kontrolę jakościową wód poniżej miejsca zrzutu ścieków z istniejącej grupowej oczyszczalni,

W zakresie ochrony powietrza – zmiana paliw tradycyjnych na ekologiczne (zrębki, biopaliwa) stymulowana np. zapisami w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w wydawanych decyzjach o warunkach zabudowy, ewidencjonowanie emisji powierzchniowej (emisja z indywidualnych gospodarstw) i opracowanie programu ograniczenia niskiej emisji, tworzenie warunków do intensyfikacji ruchu rowerowego (tworzenie ścieżek rowerowych)

W zakresie opieki nad zwierzętami – prowadzenie tzw. czipowania, zmniejszanie populacji zwierząt bezdomnych (wspieranie akcji edukacyjnych i adopcyjnych), prowadzenie akcji edukacyjnych w zakresie sterylizacji zwierząt domowych (pies, kot), szczepienia,

W zakresie gospodarki odpadowej – głównie likwidacja „dzikich” wysypisk oraz rekultywacja zlikwidowanych wysypisk (Kłudno Stare),

W zakresie edukacji ekologicznej – pomoc przy organizacji szkoleń o tematyce ochrony środowiska, szkoleń dla rolników, szkoleń z zakresu ograniczania populacji zwierząt domowych, propagowanie i wspieranie akcji zapobiegania bezdomności zwierząt.

Milanówek

W swoim dokumencie wskazał na następujące działania:

W zakresie zieleni w terenach otwartych – zewidencjonowanie drzewostanu o wymiarach pomnika przyrody lub innych wyróżniających cechach, wprowadzenie nowych gatunków do zadrzewień w zgodzie z naturalnym siedliskiem,

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej – rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej, monitorowanie systemu kanalizacyjno-wodociągowego,

W zakresie ochrony wód powierzchniowych – na kontrolę stanu jakości tych wód,

W zakresie ochrony powietrza – wyznaczenie i budowę ścieżek rowerowych, ewidencjonowanie emisji powierzchniowej, propagowanie transportu rowerowego, wspieranie rozwoju transportu publicznego, propagowanie alternatywnych źródeł energii,

W zakresie zwiększania powierzchni obszarów chronionych – określenie potencjalnych obszarów do objęcia ochroną,

W zakresie opieki nad zwierzętami – kontynuowanie czipowania, akcje edukacyjne i adopcyjne w celu zmniejszenia populacji zwierząt bezdomnych,

W zakresie edukacji ekologicznej – propagowanie poprzez wspieranie i organizację konkursów, imprez oraz kampanii o tematyce związanej z ochroną środowiska.

Podkowa Leśna

W dniu 19.10.2011 Urząd Miasta Podkowa Leśna zwrócił się z wnioskiem o zaopiniowanie Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Podkowa Leśna na lata 2011-2014 z perspektywą do 2018 roku i wskazał w tym programie na następujące cele:

1. Stałą poprawę stanu środowiska poprzez kontynuowanie podjętych działań związanych z ochroną środowiska,
2. Zwiększenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców gminy,
3. Wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska w gminie,

Powyższe cele jako główne mają być realizowane poprzez cele szczegółowe. A są nimi:: poprawa jakości zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, poprawa jakości powietrza, ochrona powierzchni ziemi, poprawa stanu zieleni miejskiej, poprawa klimatu akustycznego, działania na rzecz wzrostu znaczenia ochrony środowiska w świadomości społecznej, zwiększenie efektywności zarządzania w obszarze ochrony środowiska.

Baranów

W swoim dokumencie opisującym zadania do realizacji wskazał na następujące:

W zakresie zieleni w terenach otwartych – tworzenie ścieżek przyrodniczych, wprowadzanie nowych gatunków drzew do zadrzewień, ewidencjonowanie potencjalnych pomników przyrody.

W zakresie zwiększania powierzchni obszarów chronionych – określenie dalszych potencjalnych obszarów do objęcia ochroną.

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej i ochrony wód przed zanieczyszczeniami – monitorowanie jakości zrzucanych ścieków, budowy systemu kanalizacji sanitarnej, budowa przydomowych oczyszczalni, kontrolowanie jakości stanu wód powierzchniowych.

W zakresie ochrony powietrza – eliminowanie paliw tradycyjnych na rzecz paliw ekologicznych, ewidencjonowanie emisji powierzchniowej, wyznaczanie i budowa ścieżek rowerowych.

W zakresie opieki nad zwierzętami – działania na rzecz zmniejszenia populacji zwierząt bezdomnych, wprowadzenie czopowania, szczepienia, prowadzenie akcji edukacyjnych w obszarze związanym ze sterylizacją zwierząt.

W zakresie ochrony powierzchni ziemi – likwidacja „dzikich” wysypisk odpadów.

W zakresie edukacji ekologicznej – wspieranie organizacji szkoleń, kursów i konkursów o tematyce ochrony środowiska, propagowanie działań ograniczających populację zwierząt, przeciwdziałanie bezdomności zwierząt.

Jaktorów

W swoim dokumencie wskazał na:

W zakresie zieleni w terenach otwartych – tworzenie ścieżek dydaktycznych, wzbogacanie różnorodności gatunków drzew w zadrzewieniach, ewidencjonowanie okazów kwalifikujących się do pomników,

W zakresie zwiększania powierzchni obszarów chronionych – wskazanie na potencjalne obszary do objęcia ochroną,

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej i ochrony wód przed zanieczyszczeniami – monitoring jakości zrzucanych ścieków oraz systemu kanalizacyjno-wodociągowego,

W zakresie ochrony powietrza – wyznaczanie nowych ścieżek rowerowych,

W zakresie opieki nad zwierzętami – działania na rzecz zmniejszenia populacji zwierząt bezdomnych – adopcje, szczepienia psów przeciw wściekliznie,

W zakresie ochrony powierzchni ziemi – likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci,

W zakresie edukacji ekologicznej – prowadzenie akcji zapobiegającym bezdomności zwierząt, propagowanie akcji przestrzegania przed chorobami odzwierzęcymi,

Żabia Wola

W swoim dokumencie wskazała:

W zakresie ochrony przyrody i krajobrazu – wyznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego terenów ekologicznych, stworzenie miejsca z dostępem do terenów otwartych „lasek Żabiowski”, utworzenie terenu zielonego „skweru w Żelechowie”, wprowadzanie nasadzeń zastępczych drzewostanu, ewidencjonowanie drzew o wymiarach pomnika przyrody, rekultywacja zamkniętego wysypiska w Petrykozach.

W zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych – budowa oczyszczalni ścieków w Żabiej Woli, budowa systemu kanalizacji sanitarnej, kontrolowania jakości wód poniżej zrzutu ścieków, propagowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, budowa studni głębinowej w Żelechowie, budowa sieci wodociągowej.

W zakresie ochrony powietrza – naprawa dróg gminnych, wyznaczenie nowych ścieżek rowerowych.

W zakresie opieki nad zwierzętami – czipowanie, działania na rzecz zmniejszenia populacji zwierząt bezdomnych, propagowanie i partycypacja w sterylizacji zwierząt, szczepienia.

W zakresie ochrony powierzchni ziemi – likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci.

W zakresie edukacji ekologicznej – propagowanie wiedzy o ograniczeniu populacji zwierząt, prowadzenie akcji zapobiegającej bezdomności zwierząt.

Jak wynika z przedkładanych dokumentów gminy planują działania i wyznaczają sobie cele w bardzo zbliżonych obszarach.

Wnioski i rekomendacje

1. Niezbędne jest zachęcanie i w ramach posiadanych możliwości wspieranie gmin w przygotowywaniu niezbędnych dokumentów planistycznych dotyczących ochrony środowiska, przede wszystkim Programów ochrony środowiska.
2. Wobec szerokiego zakresu obowiązków jakie spoczywają na administracji lokalnej w zakresie zarządzania ochroną środowiska i gospodarką wodną za pożądane należy uznać wzmocnienie administracji ochrony środowiska zarówno na poziomie gminnym jak i powiatowym.
3. Za szczególnie ważne należy uznać prace mające na celu przygotowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla tych obszarów powiatu, dla których plany takie nie istnieją.
4. W miarę swoich możliwości wszystkie szczeble administracji publicznej na terenie powiatu grodzkiego powinny starać się gromadzić informacje na temat stanu środowiska na swoim terenie, źródłach zagrożenia dla tego stanu oraz możliwych i pożądanych sposobach przeciwdziałania zagrożeniom i degradacji środowiska.

3. Uwarunkowania zewnętrzne

Uwarunkowania zewnętrzne dla wdrażania powiatowej polityki ekologicznej ustanawiają:

- międzynarodowe uwarunkowania krajowej polityki ochrony środowiska;

- polityka ekologiczna państwa;
- program ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego.

Zobowiązania międzynarodowe

Międzynarodowe zobowiązania w zakresie ochrony środowiska Polski wynikają zarówno z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej jak i ratyfikacji umów i konwencji międzynarodowych.

Zgodnie z zasadą subsydiarności, w trakcie negocjacji akcesyjnych z Unią Europejską Rząd Polski przeniósł na samorządy lokalne znaczną część obowiązków w zakresie fizycznego wypełniania przepisów Unii Europejskiej. Dotyczy to takich zagadnień jak: ochrona powierzchni ziemi ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki odpadami, ochrona wód i gospodarka ściekowa, zapewnienie właściwej jakości powietrza atmosferycznego, ochrona przyrody. Zadania te w większości przypadków zostały przeniesione do krajowej legislacji, a cele ilościowe znalazły odzwierciedlenie w priorytetach polityki ekologicznej państwa.

Dodatkowe wymagania wynikają z zaakceptowanych przez Polskę konwencji i umów międzynarodowych. Wymogi stąd wynikające obejmują bardzo szeroki zakres zagadnień: ochronę atmosfery (w tym zapobieganie zmianom klimatu i ochrona warstwy ozonowej), ochrona powierzchni ziemi, przyrody i różnorodności biologicznej, gospodarki odpadami. Polska podpisała i ratyfikowała ponad 100 takich konwencji. Część z nich ma charakter wiążący, a brak realizacji podjętych zobowiązań spowoduje nałożenie na nasz kraj określonych kar lub sankcji. Dlatego też niezbędne jest podejmowanie działań mających zapewnić realizację zaciągniętych zobowiązań. Działania te powinny być wdrażane na wszystkich szczeblach i przez różnorodne podmioty – także na poziomie lokalnym i regionalnym.

Polityka Ekologiczna Państwa

Zgodnie z normą prawną zawartą w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, z późn. zm.), realizacja działań w zakresie ochrony środowiska odbywa się w Polsce w sposób planowy, w oparciu o przyjmowaną co cztery lata strategię – politykę ekologiczną państwa.

Polityka Ekologiczna Państwa (PEP) wprowadza szereg zasad, którym podporządkowane powinny być nie tylko prace na rzecz ochrony środowiska, ale także całe życie społeczno – gospodarcze kraju. Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju, co oznacza obowiązek równorzędnego traktowania rozwoju społecznego, ekonomicznego i ekologicznego.

Program ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego

W 2012 roku Samorząd Województwa Mazowieckiego uchwalił nowy program ochrony środowiska dla regionu: *Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego na lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 roku*. Określił on nadrzędny cel działań w zakresie ochrony środowiska w regionie: ochrona środowiska naturalnego na Mazowszu z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, jako podstawa poprawy jakości życia mieszkańców regionu. Sformułowano także priorytety ekologiczne:

Obszar priorytetowy I – poprawa jakości środowiska:

- Poprawa jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu do 2020 r.
- Poprawa jakości wód,
- Racjonalna gospodarka odpadami,
- Ochrona powierzchni ziemi,
- Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym.

Obszar priorytetowy II – racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych

- Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
- Efektywne wykorzystanie energii,
- Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi.

Obszar priorytetowy III – ochrona przyrody

- Ochrona walorów przyrodniczych,
- Zwiększanie lesistości,
- Ochrona lasów ze szczególnym uwzględnieniem różnorodności biologicznej.

Obszar priorytetowy IV – poprawa bezpieczeństwa ekologicznego

- Przeciwdziałanie poważnym awariom,
- Zwiększenie bezpieczeństwa transportu substancji niebezpiecznych,
- Ochrona przed powodzią i suszą,
- Ochrona przed osuwiskami,
- Ochrona przeciwpożarowa.

Obszar priorytetowy V – edukacja ekologiczna społeczeństwa

- Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Mazowsza,
- Udział społeczeństwa w postępowaniach na rzecz ochrony środowiska.

Obszar priorytetowy VI - zagadnienia systemowe

- Upowszechnianie znaczenia zarządzania środowiskowego,
- Zwiększenie roli placówek naukowo-badawczych Mazowsza we wdrażaniu ekoinnovacji,
- Egzekwowanie odpowiedzialności za szkody w środowisku.
- ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym,
- ochrona przed skutkami poważnych awarii przemysłowych,
- wzmacnianie systemu zarządzania ochroną środowiska,
- poprawa świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Zrealizowaniu powyższych priorytetów wojewódzkiego programu ochrony środowiska służyć będzie uzgadnianie celów polityki ekologicznej jakie będą określane na poziomie lokalnym: powiatowym i gminnym. Oznacza to, że działania zaproponowane w programie ochrony środowiska powiatu grodzkiego powinny wspierać, a co najmniej nie być sprzeczne, z kierunkami ustalonymi na poziomie wojewódzkim.

4. CELE I PRIORYTETY PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRODZKIEGO

Nadrzędnym celem Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Grodzkiego jest:

**ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ POWIATU GRODZISKIEGO I STAŁA POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA
JEGO MIESZKAŃCÓW**

,a wszystkie cele wpisują się w priorytety *Programu wojewódzkiego*.

Będzie to osiągnięte przez:

- wspieranie rozwoju gospodarczego, tworzenie nowych miejsc pracy i popieranie aktywności zawodowej mieszkańców powiatu. W sposób szczególny wspierane będzie lokowanie na terenie powiatu przedsięwzięć nie wpływających negatywnie na stan środowiska;
- wspieranie rozwoju infrastruktury zapewniającej właściwy standard życia mieszkańców powiatu (wodociągi i kanalizacja, zorganizowany system usuwania odpadów, komunikacja zbiorowa, właściwy stan dróg, telefony i internet);
- zwiększanie aktywności obywatelskiej i podnoszenie stanu świadomości ekologicznej społeczeństwa. Będzie to osiągnięte m.in. poprzez wspieranie edukacji formalnej w tej dziedzinie oraz wspomaganie działalności organizacji ekologicznych;
- stałe ograniczanie emisji substancji i energii. Będzie to osiągnięte poprzez wzmacnianie nadzoru nad podmiotami odprowadzającymi zanieczyszczenia do środowiska, ściśle egzekwowanie decyzji administracyjnych, wspieranie przedsiębiorców w działaniach proekologicznych;
- bierna i czynna ochrona zasobów środowiska przyrodniczego i krajobrazu, poprzez tworzenie nowych obiektów chronionych, wzmacnianie nadzoru nad terenami i obiektami chronionymi.

Ustalono także cele główne *Programu ochrony środowiska dla powiatu grodziskiego....*:

1. Stała poprawa stanu środowiska i związanej z nim jakości życia mieszkańców powiatu poprzez kontynuowanie rozpoczętych na terenie powiatu działań związanych z ochroną środowiska oraz prowadzenie tych prac w zakresie ochrony środowiska, których nie udało się zrealizować w latach 2009 – 2012.
2. Wspieranie działań na rzecz zrównoważonego wykorzystania energii i zasobów naturalnych.
3. Wzmacnianie nadzoru nad obszarami objętymi różnymi formami ochrony przyrody i terenami o dużych walorach przyrodniczych, wspieranie podejmowanych przez różne instytucje i mieszkańców powiatu działań mających na celu ochronę przyrody (rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, osoby fizyczne i podmioty gospodarcze).
4. Poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem nadzoru nad transportem substancji niebezpiecznych przez teren powiatu, tworzenie procedur na wypadek awarii i katastrof.
5. Zwiększenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu oraz osób prowadzących działalność gospodarczą na jego terenie.

Powyższe cele realizowane będą, poprzez cele szczegółowe oraz zadania wdrażane w dwóch horyzontach czasowych:

- krótkookresowym (lata 2013 – 2016),
- średnioterminowym (do roku 2020).

Nadrzędny cel programu ochrony środowiska dla powiatu grodziskiego oraz przedstawione powyżej cele główne (priorytety) realizowane będą poprzez wdrażanie opisanych poniżej celów szczegółowych i działań.

4.1. Stała poprawa stanu środowiska.

4.1.1 *Poprawa jakości wód*

Celem strategicznym do 2020 roku jest osiągnięcie dobrego stanu wód podziemnych i powierzchniowych na terenie powiatu.

Celem szczegółowym do 2016 roku jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony zasobów wodnych przed ściekami.

W tym celu niezbędne jest podjęcie następujących działań:

- rozbudowa sieci kanalizacyjnej, budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w aglomeracjach zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- rozbudowa sieci kanalizacyjnej, tam gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie (tereny o dużej gęstości zabudowy) i systemów bezpiecznego gospodarowania ściekami na terenach poza obszarami aglomeracji;
- zapewnienie wysokiego poziomu ochrony wód poprzez szczegółowy nadzór nad wielkością odprowadzanego do nich ładunku zanieczyszczeń przez podmioty gospodarcze;
- ograniczenie zagrożenia dla ekosystemów wodnych powodowanych przez zrzut ścieków burzowych;
- wspieranie realizacji indywidualnych systemów oczyszczania ścieków na terenach o rozproszonej zabudowie;
- ochrona wód podziemnych przed zanieczyszczeniem oraz nadmierną eksploatacją;
- zapewnienie wszystkim mieszkańcom powiatu dostępu do wody pitnej dobrej jakości.

4.1.2 *Poprawa jakości powietrza atmosferycznego*

Celem strategicznym do 2020 jest zapewnienie dobrej jakości powietrza atmosferycznego na terenie powiatu.

Celami szczegółowymi są: ograniczenie zanieczyszczenia powietrza pyłem oraz likwidacja lokalnych źródeł zanieczyszczenia powietrza.

W tym celu niezbędne jest podjęcie następujących działań:

- wspieranie działań mających na celu likwidację uciążliwości i zagrożeń powodowanych przez niskie źródła emisji (kotły indywidualne, kotłownie lokalne, małe podmioty gospodarcze etc.);
- zapewnienie wysokiego poziomu ochrony powietrza atmosferycznego poprzez szczegółowy nadzór nad wielkością wprowadzanego do niego ładunku zanieczyszczeń przez podmioty gospodarcze;
- zmniejszenie uciążliwości emisji do powietrza poprzez wyprowadzanie samochodowego ruchu tranzytowego z obszarów zurbanizowanych i o wysokiej gęstości zabudowy mieszkalnej;
- bezwzględne egzekwowanie zakazu spalania odpadów w piecach domowych;
- ograniczanie uciążliwości emisji odorów.

4.1.3. Działania związane z ochroną powierzchni ziemi

Celem strategicznym do 2020 jest ochrona gleb przed degradacją i ochrona zasobów naturalnych na terenie powiatu.

Celem szczegółowym do 2016 roku jest ochrona terenów biologicznie czynnych na terenie powiatu.

W tym celu niezbędne jest podjęcie następujących działań:

- inwentaryzacja terenów zdegradowanych wymagających rekultywacji oraz rolniczych z glebami o wysokiej jakości, które nie powinny być przekształcane na cele nierolnicze i nieleśne;
- wspieranie stosowania przez rolników dobrej praktyki rolniczej oraz wdrażania przez nich programów rolno – środowiskowych (szczególnie w zakresie ochrony gruntów rolnych);
- rekultywacja terenów i gruntów zdegradowanych (w tym przemysłowych, miejsc nielegalnego składowania odpadów, starych składowisk, „dzikich” wysypisk etc.);
- wprowadzenie zasad ochrony powierzchni biologicznie czynnej do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- ścisłe przestrzeganie zasady zachowania powierzchni biologicznie czynnej na terenach posesji prywatnych.

4.1.4 Poprawa klimatu akustycznego

Celem strategicznym do 2020 roku jest zapewnienie, że na terenie powiatu nie będzie obszarów, na których występować będą przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu.

Celem szczegółowym do 2016 roku jest prowadzenie działań ograniczających zagrożenie hałasem mieszkańców powiatu.

W tym celu niezbędne jest podjęcie następujących działań:

- identyfikacja miejsc i obszarów występowania ponadnormatywnego hałasu na terenie powiatu;
- wprowadzanie rozwiązań ograniczających uciążliwość hałasu na terenach gdzie występuje stałe przekroczenie dopuszczalnych norm (m.in. bariery akustyczne, poprawa jakości dróg, zwiększanie płynności ruchu, szczelne okna etc.);
- wyprowadzanie ruchu tranzytowego z obszarów zurbanizowanych i o wysokiej gęstości zabudowy mieszkalnej;
- bezwzględne przestrzeganie zasad ochrony przed hałasem w planach zagospodarowywania przestrzennego gmin.

4.1.5 Zapewnienie ładu przestrzennego

Celem strategicznym do 2020 roku jest zapewnienie, że plany zagospodarowania przestrzennego obejmować będą cały obszar powiatu.

Celem szczegółowym do 2016 roku jest wspieranie działań gmin w zakresie przygotowywania planów zagospodarowania przestrzennego.

W tym celu niezbędne jest podjęcie następujących działań:

- dążenie do wykonania opracowań ekofizjograficznych jako podstawy do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- wprowadzenie zasady uwzględniania priorytetów ochrony środowiska w planach zagospodarowania przestrzennego;

- sukcesywne uchwalanie planów zagospodarowania przestrzennego dla tych terenów gmin, dla których nie istnieją obowiązujące plany.

4.2. Wspieranie działań na rzecz zrównoważonego wykorzystania energii i zasobów naturalnych.

Celem strategicznym do 2020 roku jest umożliwienie wykorzystania istniejących na terenie powiatu rezerw efektywności przy korzystaniu z zasobów wody, surowców naturalnych (w tym mineralnych) oraz energii, a także dążenie do wykorzystania istniejącego na terenie powiatu potencjału odnawialnych źródeł energii.

Celem szczegółowym do 2016 roku jest zmniejszenie wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności gospodarki komunalnej i przemysłowej na terenie powiatu.

W tym celu niezbędne jest podjęcie następujących działań:

- zapobieganie stratom wody w przesyle;
- propagowanie zamkniętych obiegów wody w podmiotach gospodarczych i oszczędnego wykorzystania wody w gospodarce komunalnej;
- promowanie najlepszych dostępnych technik w zakresie zmniejszenia wodochłonności, energochłonności i materiałochłonności działalności gospodarczej prowadzonej na terenie powiatu;
- promocja rozwiązań o wysokiej efektywności energetycznej, wprowadzanie rozwiązań efektywnych energetycznie w budynkach użyteczności publicznej i oświetleniu miejscowości;
- egzekwowanie obowiązku rejestracji zużycia wody do celów przemysłowych i rolniczych w przeliczeniu na jednostkę produkcji;
- opracowanie programu rozwoju energetyki odnawialnej;
- inwentaryzacja miejsc możliwych do lokalizacji elektrowni wodnych, wiatrowych i innych obiektów wykorzystujących odnawialne źródła energii;
- wspieranie stosowania odnawialnych źródeł energii w gospodarce komunalnej i działalności gospodarczej;
- wspieranie przedsięwzięć na rzecz rolnictwa ekologicznego, budowy zbiorników retencyjnych, odnawialnych źródeł energii, odzysku odpadów;
- promowanie podmiotów gospodarczych posiadających certyfikaty ekologiczne, wspieranie działań zmierzających do osiągnięcia certyfikatów;
- analiza wydanych pozwoleń ekologicznych i przestrzegania nałożonych na różne instytucje i podmioty obowiązków z zakresu ochrony środowiska;
- propagowanie stosowania w podmiotach gospodarczych, działających na terenie powiatu najlepszych dostępnych technik (*BAT* – Best Available Techniques).

4.3. Wspieranie działań mających na celu ochronę przyrody

Celem strategicznym do 2020 roku jest objęcie wszystkich obszarów i obiektów cennych przyrodniczo na terenie powiatu prawnymi formami ochrony oraz stworzenie spójnego systemu ich ochrony.

Celami szczegółowymi do 2016 roku są: zapewnienie właściwego stanu i nadzoru nad wszystkimi obiektami chronionej przyrody na terenie powiatu oraz identyfikacja wszystkich obszarów i obiektów, które na terenie powiatu powinny zostać objęte ochroną.

W tym celu niezbędne jest podjęcie następujących działań:

- identyfikacja obszarów i obiektów na terenie powiatu predysponowanych do objęcia ich ochroną prawną;
- określenie zasad połączenia obszarów chronionych na terenie powiatu w spójny system i jego połączenia z obszarami chronionymi zlokalizowanymi w sąsiednich powiatach;
- identyfikacja istniejących i potencjalnych źródeł degradacji obszarów cennych przyrodniczo i podjęcie działań mających na celu likwidację tych zagrożeń;
- organizowanie seminariów i warsztatów na temat ochrony przyrody i roli obszarów chronionych w strategii rozwoju powiatu;
- wspieranie przez samorząd powiatu inicjatyw i działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe i osoby fizyczne na rzecz ochrony przyrody i różnorodności biologicznej;
- ochrona starodrzewu, zieleni miejskiej, parków podworskich i wiejskich;
- podjęcie działań zmierzających do wykonania opracowań ekofizjograficznych jako podstawy do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- wdrażanie programów rolno - środowiskowych na terenach cennych przyrodniczo;
- restrukturyzacja terenów wiejskich poprzez zalesienia i zadrzewienia;
- ochrona istniejących lasów, poprawa ich produktywności;
- utrzymanie wielofunkcyjności lasów, poprawa ich funkcji ochronnej (nieprodukcyjnej);
- ochrona istniejących zadrzewień;
- zapewnienie dokumentacji urzędniowej dla lasów;
- wspieranie wprowadzania na terenach chronionych produkcji rolnej zgodnie z ustawą o rolnictwie ekologicznym lub w oparciu o schemat programów rolno – środowiskowych;
- motywowanie społeczności lokalnych do działań na rzecz utrzymania walorów przyrodniczych powiatu;
- aktywizacja społeczeństwa do działań na rzecz ochrony przyrody.

4.4. Poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców powiatu

Celem strategicznym do 2020 roku jest zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa wszystkim mieszkańcom powiatu poprzez likwidację lub nadzór nad lokalnymi źródłami zagrożenia i stworzenie procedur postępowania, ochrony ludności oraz zasobów przyrodniczych w przypadku wystąpienia awarii lub katastrof.

Celem szczegółowym do 2016 roku jest ograniczenie ryzyka wystąpienia awarii lub katastrof oraz minimalizacja ich potencjalnych skutków.

W tym celu niezbędne jest podjęcie następujących działań:

- podjęcie próby stworzenia powiatowego programu ochrony ludności i zasobów przyrodniczych w przypadku wystąpienia awarii (przemysłowej lub transportowej)

stwarzającej nadzwyczajne zagrożenie dla ludzi i środowiska lub katastrofy naturalnej (powódź, huragan);

- realizacja przedsięwzięć zabezpieczenia przeciwpowodziowego;
- prowadzenie nadzoru nad drogami na terenie powiatu w celu wyeliminowania nielegalnego przewozu niebezpiecznych substancji przez teren powiatu poza wyznaczonymi trasami;
- analiza potrzeb w zakresie adaptacji powiatu do potencjalnych skutków zmiany klimatu, w tym analiza potrzeb ochrony przed powodzią oraz suszą;
- współpraca ze służbami wojewódzkimi i instytucjami rządowymi w tworzeniu ponad powiatowych programów i systemów ochrony ludności i środowiska przed skutkami awarii i/lub katastrof;
- wspieranie służb ratowniczych działających na terenie powiatu w sprzęt niezbędny do adekwatnego reagowania w przypadku wystąpienia awarii lub katastrofy;
- bezwzględne zapewnienie uwzględnienia zagadnień ochrony przed skutkami awarii i katastrofami w planach zagospodarowania przestrzennego (z ewentualnym określeniem obszarów ograniczonego użytkowania);
- informowanie mieszkańców powiatu o istniejących i potencjalnych źródłach awarii lub katastrof, potencjalnych ich skutkach i sposobach postępowania w przypadku ich wystąpienia.

4.5. Zwiększenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu oraz osób prowadzących działalność gospodarczą na jego terenie.

Celem strategicznym do 2020 roku jest poprawa poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu, pracowników administracji oraz osób prowadzących działalność gospodarczą.

Celem szczegółowym do 2016 roku jest wzrost znaczenia ochrony środowiska w świadomości społecznej mieszkańców powiatu, pracowników administracji oraz osób prowadzących działalność gospodarczą.

W tym celu niezbędne jest podjęcie następujących działań:

- współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie prowadzenia edukacji ekologicznej i innych działań na rzecz podnoszenia świadomości ekologicznej;
- zapewnienie społeczeństwu powszechnego dostępu do informacji o środowisku i sposobach jego ochrony;
- wspieranie udziału społeczeństwa w postępowaniach w sprawach ochrony środowiska;
- wspieranie wydawnictw propagujących postawy proekologiczne, organizowanie imprez wspierających kształtowanie takich postaw;
- wspieranie organizacji imprez masowych o tematyce ekologicznej - *Dzień Ziemi, Dzień Ochrony Środowiska, Sprzątanie świata*;
- organizowanie konkursów, wystaw, imprez i innych działań aktywizujących społeczeństwo do troski o środowisko oraz wspierających działania i postawy proekologiczne mieszkańców powiatu oraz osób prowadzących na jego terenie działalność gospodarczą;
- współpraca ze szkołami na terenie powiatu we wdrażaniu do programów edukacji formalnej zagadnień zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska;

- wspieranie udziału pracowników administracji publicznej w szkoleniach, warsztatach, konferencjach i innych imprezach podnoszących poziom ich wiedzy i świadomości ekologicznej;
- wzmacnianie komórek ochrony środowiska i gospodarki wodnej w strukturach samorządowych;
- współpraca ze środkami masowego przekazu w propagowaniu treści proekologicznych.

5. WDRAŻANIE CELÓW PROGRAMU

Choć bezpośrednią odpowiedzialność za wdrażanie programu ponosi Starosta i Zarząd Powiatu Grodziskiego i działające z jego upoważnienia jednostki organizacyjne powiatu, to ze względu na istniejący w Polsce podział kompetencji i odpowiedzialności w ochronie środowiska realizacja przedstawionych w „Programie...” zadań wymagać będzie przede wszystkim udziału gmin, a także administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego oraz przedsiębiorców i mieszkańców powiatu.

Dla realizacji celów zawartych w *Programie Ochrony Środowiska Powiatu Grodziskiego* wykorzystywane będą instrumenty:

- instytucjonalne
- prawne i proceduralne
- finansowe
- społeczne

Instytucje wdrażające

Wdrażanie celów zawartych w niniejszym „Programie...” spoczywać będzie przede wszystkim na organach ochrony środowiska działających na tym terenie.

Są to:

- Wójtowie i burmistrzowie miast (rozpatrują sprawy związane z korzystaniem ze środowiska przez osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami, wycinaniem drzew, krzewów, utrzymaniem zieleni, realizują uchwały rad gmin w sprawie utrzymania czystości i porządku w gminach, zaopatrzenia w wodę, ciepło, energię, odprowadzenia ścieków, systemu zbierania odpadów komunalnych, realizacji postanowień planu zagospodarowania przestrzennego gminy). Aktywność samorządów lokalnych będzie miała decydujący wpływ na powodzenie realizacji niniejszego „Programu...”, znaczna ilość działań i inwestycji będzie realizowana bowiem na tym szczeblu. Dlatego też Starosta i Zarząd Powiatu w ramach swoich kompetencji i możliwości mogą jedynie wspierać gminy w realizacji założonych działań.
- Starosta – główny decydent w ochronie środowiska, sprawuje nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa, spółkami wodnymi, racjonalną gospodarką łowiecką, ochroną przyrody, realizuje zadania z zakresu edukacji ekologicznej.

Także Rada i Zarząd Powiatu posiadają określone kompetencje i obowiązki w zakresie ochrony środowiska.

Zgodnie z przepisami Rada Powiatu :

- uchwała Program ochrony środowiska;
- co 2 lata analizuje raporty z realizacji Programu ochrony środowiska,

- ustanawia obszary ograniczonego użytkowania wokół instalacji oddziałujących negatywnie na środowisko,

Na Zarządzie Powiatu spoczywać będzie obowiązek przygotowania, co dwa lata, raportu z realizacji *Programu ochrony środowiska dla powiatu grodziskiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą do roku 2020* i przedłożenie tego opracowania Radzie Powiatu.

W realizacji „*Programu...*” Starosta Grodziski będzie współpracował z organami ochrony środowiska szczebla wojewódzkiego, w szczególności z:

- Marszałkiem Województwa Mazowieckiego, który zajmuje się egzekwowaniem opłat z tytułu gospodarczego korzystania ze środowiska i ich redystrybucją na rzecz funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej; prowadzi bazę danych o emisjach substancji, wytwarzanych odpadach, pobranej ilości wody w województwie. Marszałek uchwała wojewódzki plan zagospodarowania przestrzennego, strategię rozwoju województwa oraz wojewódzki program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami, sprawuje kontrolę nad Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska.
- Mazowieckim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska, który jest organem kontrolnym, prowadzącym kontrolę przestrzegania wymogów ochrony środowiska przez podmioty korzystające ze środowiska, prowadzi badania stanu środowiska w ramach sieci monitoringu, wymierza kary za nieprzestrzeganie wymogów ochrony środowiska.

Nowy podział kompetencji w zakresie ochrony środowiska nakłada na wszystkie szczeble samorządu i organów rządowych obowiązek wzajemnego informowania się i uzgadniania. Oczywiście jest, że tylko przy utrzymaniu ścisłego kontaktu Starostwa Powiatowego z Urzędami Gmin możliwe będzie zwiększenie szans realizacji zadań sformułowanych w „*Programie ochrony środowiska dla powiatu grodziskiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą do roku 2020*”.

Instrumenty prawne i proceduralne

Wdrażanie *Programu...* będzie następowało zgodnie z przepisami krajowymi. Wynika z nich, że władze powiatu mają ograniczone kompetencje w zakresie ochrony środowiska, a większość działań i obowiązków powinna być wykonywana przez Burmistrzów i Wójtów gmin należących do powiatu.

Tym niemniej starosta posiada szereg uprawnień proceduralnych, które mogą i będą wykorzystywane przy realizacji *Programu...*

Zgodnie z obowiązującymi przepisami starosta co do zasady wydaje decyzje administracyjne dotyczące:

- wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza;
- gospodarki wodno – ściekowej - pozwolenia wodnoprawne: na szczególne korzystanie z wód, na wykonanie z urządzeń wodnych, na rolnicze wykorzystanie ścieków, w zakresie nieobjętym zwykłym korzystaniem z wód, na wprowadzenie do urządzeń kanalizacyjnych ścieków zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, na długotrwałe obniżenie zwierciadła wody podziemnej, na odwadnianie obiektów lub wykopów budowlanych i/lub na wydobywanie kamienia, żwiru, piasku, innych materiałów oraz ich składowanie;
- wytwarzania odpadów;
- prowadzenia działalności w zakresie gospodarowania odpadami;

- dopuszczalnej emisji hałasu do środowiska;
- zatwierdzenia projektu prac geologicznych, których wykonanie nie wymaga koncesji;
- wydawania koncesji na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin pospolitych (bez użycia materiałów wybuchowych i na powierzchni nie przekraczającej 2 ha i przewidywanym rocznym wydobyciu nie przekraczającym 20 000 m³).

Przy wydawaniu wskazanych powyżej decyzji Starosta będzie brał pod uwagę czy planowane działania nie są sprzeczne z celami *Programu ...*

Realizacji *Programu...* służyć będzie także prowadzenie rejestrów przez Starostwo Powiatowe (m.in. w odniesieniu do decyzji o emisji do powietrza atmosferycznego, pozwoleń wodnoprawnych i in.).

Jednym z kluczowych warunków realizacji celów zawartych w niniejszym *Programie...* będzie zapewnienie bezwzględnego przestrzegania obowiązujących przepisów ochrony środowiska. W celu zapewnienia właściwej egzekucji prawa Starostwo Powiatowe współpracować będzie z władzami gmin oraz Wojewódzką Inspekcją Ochroną Środowiska. W ramach współpracy z WIOŚ prowadzone będą działania mające na celu zapewnienie lepszego rozpoznania sytuacji w zakresie stanu środowiska na terenie powiatu, głównych źródłach zagrożenia, a także w zakresie prowadzenia badań monitoringowych.

Instrumenty finansowe

Ochrona środowiska wymaga dużych nakładów finansowych, związanych przede wszystkim z budową infrastruktury np.: sieci kanalizacji, oczyszczalni ścieków czy sieci wodociągowych. Z realizacją *Programu...* związana będzie konieczność przeznaczenia na ten cel odpowiednich środków finansowych. Tam gdzie będzie to ustawowo możliwe działania będą wspierane z budżetu powiatu grodzkiego, przede wszystkim ze środków dawnego Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Tym niemniej istotna część zadań będzie musiała zostać sfinansowana z budżetów gmin; na część prac konieczne będzie pozyskanie środków finansowych z zewnątrz,

Dla realizacji zapisów *Programu...* niezbędne będzie wykorzystanie dostępnych instrumentów finansowych, a także pozyskanie dodatkowych środków finansowych, jak choćby środki funduszy europejskich..

Zakłada się, że najważniejszymi źródłami finansowania działań zawartych w niniejszym *Programie ...* będą:

- środki własne samorządów przeznaczone na ochronę środowiska,
- wykorzystanie partnerstwa publiczno – prywatnego dla realizacji celów publicznych w zakresie ochrony środowiska, środki własne przedsiębiorstw (głównie w zakresie gospodarki komunalnej), środki prywatne mieszkańców;
- środki pochodzące z opłat i kar ekologicznych za korzystanie ze środowiska lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska.

Zakłada się, że dla zapewnienia wdrożenia priorytetów i działań przedstawionych w niniejszym *Programie...* konieczne będzie pozyskiwanie środków także z innych źródeł:

- budżetu Państwa, w postaci dotacji celowych na ochronę środowiska (w ograniczonym stopniu),
- pożyczki i dotacje z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

- środki finansowe z Programów Operacyjnych (m.in. Program Regionalny oraz PO „Infrastruktura i Środowisko”) wykorzystania funduszy Unii Europejskiej, w tym Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności),
- kredyty z banków komercyjnych, w tym m.in. Banku Ochrony Środowiska i Banku Gospodarstwa Krajowego.

Realizacja programu podporządkowana będzie stosowaniu zasady polityki ekologicznej: „zanieczyszczający płaci”. Oznacza to, że tam gdzie będzie to możliwe i uzasadnione, koszty działań zapobiegawczych i naprawczych w ochronie środowiska ponoszone będą przez sprawców zanieczyszczenia. Dotyczy to także osób fizycznych (mieszkańców powiatu), korzystających z infrastruktury ochrony środowiska (kanalizacja, wodociągi, system gospodarki odpadami itp.).

Instrumenty społeczne

Realizacja *Programu* ... wymagać będzie także szerokiego wsparcia mieszkańców powiatu grodziskiego oraz działających na tym terenie organizacji pozarządowych, zwłaszcza tych, których cele statutowe dotyczą szeroko pojętej ochrony środowiska. Dlatego też mieszkańcy i organizacje pozarządowe zostały włączone do tworzenia niniejszego *Programu*... już na etapie jego projektu, o czym informowano we wcześniejszych rozdziałach.

W trakcie realizacji *Programu*... władze powiatu będą współpracować z organizacjami społecznymi działającymi na terenie powiatu, a także włączać społeczności lokalne w procedury podejmowania decyzji o sposobie korzystania ze środowiska i zasadach jego ochrony. Wszelkie postulaty i wnioski strony społecznej będą merytorycznie analizowane i w przypadku pozytywnej oceny uwzględniane w programie.

6. MONITORING REALIZACJI „PROGRAMU...”

Dla oceny postępów we wdrażaniu założonych celów niniejszego *Programu*... zakłada się prowadzenie monitoringu:

- jakości środowiska,
- realizacji celów polityki środowiskowej.

Sposób monitorowania realizacji *Programu*... wynika przede wszystkim z obowiązujących obecnie w tym zakresie przepisów prawa. Zgodnie z nimi Starosta Grodziski jest zobowiązany do przedstawiania szczegółowych informacji o realizacji zadań wynikających z zapisów *Programu*... Zarządowi i Radzie Powiatu.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, z wykonania *Programu*... Zarząd Powiatu sporządzać będzie co dwa lata raporty, które przedstawiane będą Radzie Powiatu. Zakłada się, że raporty takie zostaną przygotowane i przedstawione Radzie odpowiednio (w okresie programowania):

- do 31 grudnia 2014 r.,
- do 31 grudnia 2016 r.,
- do 31 grudnia 2018 r.,

Będzie wówczas także możliwość zmian w zapisach *Programu...*, gdyż jego cele i zapisane w nim działania mogą ulegać zmianie, w zależności od sytuacji prawnej, społecznej, gospodarczej i ekologicznej.

Program ochrony środowiska zostanie rozpowszechniony (a projekt *Programu* skonsultowany ze społeczeństwem) wśród społeczeństwa powiatu poprzez jego publikację i umieszczenie na stronie internetowej Starostwa Powiatowego. Znajomość zapisów *Programu...* i społeczny nadzór nad jego realizacją – zarówno przez społeczeństwo jak i, przede wszystkim, przez organizacje pozarządowe, stanowić będzie także element monitorowania realizacji zapisów zawartych w niniejszym opracowaniu.

Z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju powiatu grodziskiego, ważny jest dobór odpowiednich wskaźników systemu monitorowania postępów w osiąganiu założonych celów. Właściwy system oceny realizacji *Programu...* powinien być oparty na odpowiednio obranych wskaźnikach presji, stanu i reakcji, które zostały określone w poniższej tabeli:

Tabela określająca **Wskaźniki monitorowania efektywności Programu Ochrony Środowiska.**

Rodzaj wskaźnika	Lata, w którym będzie mierzony			
	2013	2014	2015	2016
Wskaźniki realizacji Programu i Planu				
Liczba zlikwidowanych kotłowni węglowych	+	+	+	+
Ilość gospodarstw domowych przyłączonych do sieci gazowej	+	+	+	+
Liczba gospodarstw domowych przyłączonych do sieci wodociągowej	+	+	+	+
Liczba gospodarstw domowych przyłączonych do sieci kanalizacyjnej	+	+	+	+
Długość sieci kanalizacyjnej	+	+	+	+
Długość sieci wodociągowej	+	+	+	+
Ilość ścieków oczyszczanych	+	+	+	+
Stosunek długości wodociągów do długości kanalizacji	+			+
Udział ścieków nieczyszczonych w całkowitej ilości wytworzonych	+			+
Powierzchnia stref, w których stwierdzono ponadnormatywny hałas	+			+
Liczba źródeł promieniowania elektromagnetycznego	+	+	+	+
Liczba nielegalnych składowisk odpadów	+	+	+	+
Powierzchnia gruntów zrekultywowanych	+	+	+	+
Całkowita moc instalacji odnawialnych źródeł energii	+			+

Liczba zdarzeń z udziałem substancji niebezpiecznych	+	+	+	+
Ilość pomników przyrody	+			+
Powierzchnia obszarów chronionych	+			+
Wydatki na edukację ekologiczną	+	+	+	+
Wydatki na programy ochrony środowiska	+	+	+	+
Inne wskaźniki realizacji zadań ochrony środowiska i polityki ekologicznej powiatu				
Ocena real. przedsięwzięć wynikających z dokumentów planistycznych		+		+
Raporty z real. przedsięwzięć i osiągnięcia założonych celów		+		+
Rozpoczęcie prac nad aktualizacją Programu i Planu				+

7. ANALIZA ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRODZISKIEGO NA LATA 2013 – 2016 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020 NA ŚRODOWISKO

Zakłada się, że realizacja *Programu...* będzie miała pozytywne oddziaływanie na stan środowiska przyrodniczego i jakość życia mieszkańców powiatu grodziskiego. Ocenę taką można sformułować zarówno na podstawie przyjętych w dokumencie celów, jak i uzgodnieniu tych celów z Polityką Ekologiczną Państwa, Wojewódzkim Programem Ochrony Środowiska na lata 2011 – 2014 oraz innymi dokumentami programowymi ochrony środowiska przygotowanymi na poziomie krajowym i regionalnym. Zakłada się, że realizacja wskazanych w *Programie...* działań przyczyni się także do wypełnienia spoczywających na Polsce obowiązków wynikających z przejścia do polskiej legislacji dorobku prawnego Unii Europejskiej.

Ocenia się, że realizacja działań zaproponowanych w *Programie ochrony środowiska dla powiatu grodziskiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą do roku 2020* wpłynie pozytywnie w szczególności na:

- ład przestrzenny dzięki wsparciu tworzenia planów zagospodarowania przestrzennego gmin należących do powiatu grodziskiego;
- poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie powiatu dzięki zwiększeniu ilości ścieków poddawanych oczyszczaniu i zwiększeniu ładunku zanieczyszczeń usuwanych ze ścieków oraz monitoring zanieczyszczeń. Przyczyni się to do zwiększenia prawdopodobieństwa spełnienia przez Polskę celów Ramowej Dyrektywy Wodnej;
- komfort życia mieszkańców dzięki rozwojowi infrastruktury wodociągowej oraz sieci kanalizacyjnej;
- zmniejszenie zagrożenia zdrowia mieszkańców powodowanego przez podwyższone stężenie pyłu zawieszonego w powietrzu atmosferycznym;
- poprawę jakości powietrza atmosferycznego dzięki działaniom, mającym na celu zmniejszenie uciążliwości lokalnych, niskich źródeł emisji oraz wyprowadzaniu transportu tranzytowego z obszarów o gęstej zabudowie mieszkalnej;
- odpowiedni poziom ochrony powierzchni ziemi, dzięki podjętym działaniom (m.in. wspieranie dobrych praktyk rolniczych, programów rolno – środowiskowych,

- rekultywacji terenów zdegradowanych, wprowadzaniu zasad ochrony terenów biologicznie czynnych, likwidacji „dzikich” wysypisk);
- zmniejszenie zagrożenia mieszkańców powiatu przez ponadnormatywny hałas.
  - zwiększenie pewności dostaw wody przez systemy wodociągowe dzięki racjonalizacji wykorzystania wody;
  - zmniejszenie zapotrzebowania na surowce i energię niezbędne dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców powiatu i działających na jego terenie podmiotów gospodarczych, przez wprowadzenie programów wspierających efektywność;
  - wzrost udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych, co przyczyni się do redukcji emisji gazów cieplarnianych z terenu powiatu, a także wspierać będzie realizację przez Polskę celów wspólnotowych w tym zakresie;
  - wzrost świadomości mieszkańców w odniesieniu do znaczenia i ochrony terenów o dużej wartości przyrodniczej dla zapewnienia właściwej jakości życia na terenie powiatu.
  - odpowiedni poziom ochrony wszystkich obiektów i obszarów cennych przyrodniczo leżących na terenie powiatu:
  - zwiększenie poziomu bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców powiatu, dzięki wprowadzeniu procedur i programów ochrony ludności i zasobów środowiska w przypadku wystąpienia awarii lub katastrofy;
  - zmniejszenie ryzyka wystąpienia niespodziewanych wydarzeń o znaczącym zagrożeniu dla zdrowia i życia ludzi i jakości środowiska przyrodniczego, dzięki wprowadzeniu ścisłego nadzoru nad potencjalnymi źródłami awarii;
  - poprawę jakości zarządzania ochroną środowiska na terenie powiatu, dzięki nawiązaniu ściślejszej współpracy ze społeczeństwem i działającymi na terenie powiatu organizacjami ekologicznymi i społecznymi;
  - poprawę jakości środowiska, w efekcie prowadzonych działań edukacyjnych i promocji postaw proekologicznych wśród mieszkańców, pracowników administracji i osób prowadzących działalność gospodarczą.

Wystąpienie negatywnych oddziaływań możliwe jest na poziomie przyjętych rozwiązań szczegółowych i indywidualnych działań. Niewłaściwa realizacja modernizacji i rozbudowy sieci kanalizacyjnych, błędna lokalizacja oczyszczalni ścieków i innych instalacji może prowadzić do powstania lokalnych problemów i konfliktów ekologicznych. Dlatego też Starostwo Powiatowe w Grodzisku Mazowieckim w ramach swoich kompetencji prowadzić będzie uważny i szczegółowy nadzór nad działaniami realizowanymi w ramach *Programu ochrony środowiska dla powiatu grodziskiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą do roku 2020*.

Załącznik NR 1

Harmonogram działań proekologicznych przewidzianych do realizacji przez gminy Powiatu Grodziskiego

Budowa i modernizacja sieci wodociągowej na długości około 27 km a dodatkowo prace przygotowawcze związane z przyszłą budowa dla ponad 25 km – prace zarówno w okresie krótko terminowym jak i w okresie perspektywicznym do 2020 roku

Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej z kanalizacją deszczową włącznie na odcinku przekraczającym 70 km

Wspomaganie usuwania pozostałości azbestu na obiektach gospodarskich i mieszkalnych.

Selektywna zbiórka odpadów

Likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci

Monitorowanie jakości ścieków i wód powierzchniowych

Modernizacje kotłowni

Szkolenia pracowników jak i ludności w zakresie problematyki ochrony środowiska

Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez akcje typu sprzątanie świata, organizowanie zajęć dydaktycznych, kół zainteresowań czy konkursów ekologicznych.

Tworzenie użytków ekologicznych czy wyznaczanie pomników przyrody

Załącznik NR 2

Przybliżone koszty wdrożenia programu wynikającego z harmonogramu

Wodociągi i prace z tym związane –około 30 milionów

Kanalizacja (w tym deszczowa) – około 125 milionów

Koszty szkoleń i edukacji w tym kształtowanie świadomości ekologicznej ludności - ok. 2,1 miliona

Likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci – koszt zależny od intensywności zjawiska

Usuwanie azbestu – dofinansowywanie z gminnych funduszy ograniczone do około 120 tysięcy

Selektywna zbiórka odpadów i jej monitorowanie – 100 tysięcy

Modernizacje kotłowni – koszt indywidualnych użytkowników

Tworzenie użytków ekologicznych i wyznaczanie pomników przyrody – około 70 tysięcy

Działania promocyjne – 60 tysięcy

Z uwagi na fakt rozłożenia powyższych zadań na cały okres koszty podano bez rozbijania na koszty krótko i długoterminowe.